

Miljøministeriet
Naturstyrelsen

Natura 2000- plejeplan

for Naturstyrelsens arealer

i Natura 2000-område nr. 169
Havet og kysten mellem Karrebæk Fjord og
Knudshoved Odde

Titel:

Natura 2000-plejeplan for
Naturstyrelsens arealer i Natura 2000-
område nr. 169 Havet og kysten mellem
Karrebæk Fjord og Knudshoved Odde

Udgiver:

Naturstyrelsen
Haraldsgade 53
2100 København Ø
www.nst.dk

År:

2012

Foto:

Jan Kofod Winther

Kort:

Naturstyrelsen, på baggrund af kortmaterialer i henhold til tilladelse
G18/1997 (Kort og Matrikelstyrelsen)

ISBN nr.

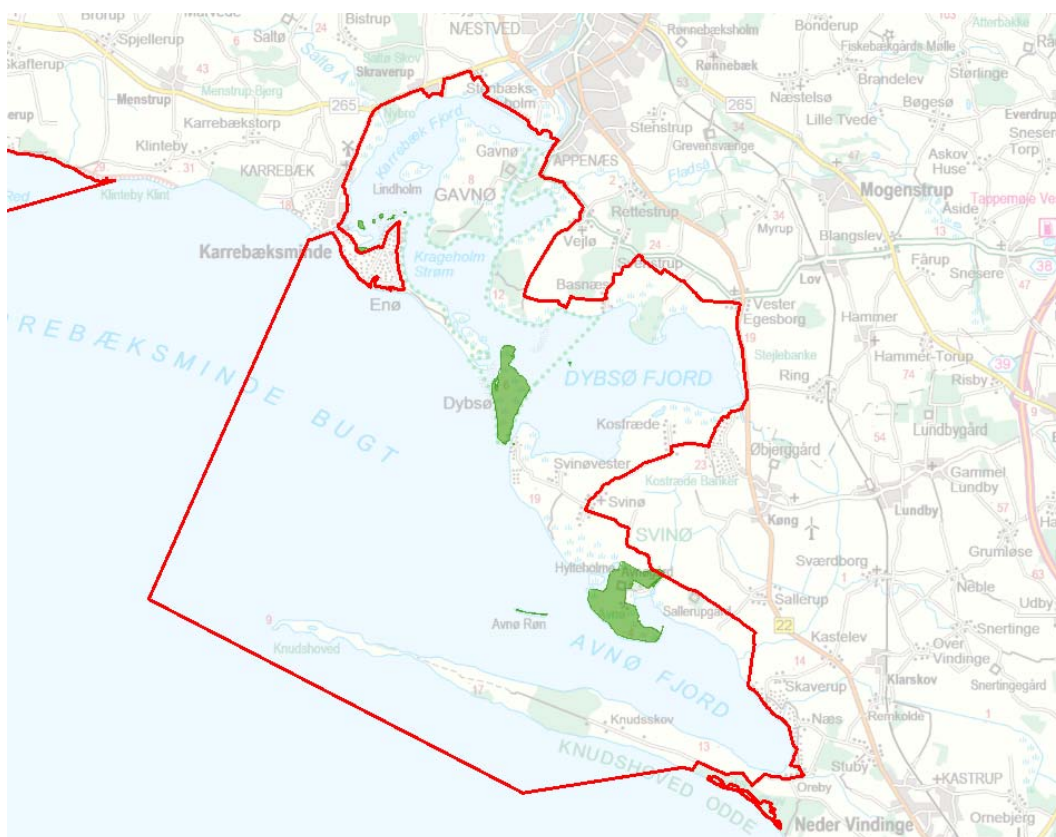
978-87-7279-825-7

Må citeres med kildeangivelse.

Generelt

Naturstyrelsen har udarbejdet Natura 2000-planer for 246 områder i Danmark.

Denne plejeplan følger op på Natura 2000-planen for område N169 *Havet og kysten mellem Karrebæk Fjord og Knudshoved Odde* og vedrører Naturstyrelsens arealer på ca. 350 ha.

Billede 1 Oversigt over Natura 2000-områdets afgrænsning (rød streg) og Naturstyrelsens arealer (stærk grøn farve) i området.

I denne plejeplan er arealer og indsats opdelt på henholdsvis lysåbne naturtyper og arter. Bemærk, at Naturstyrelsens samlede arealforvaltning i området er omfattet af flere planbestemmelser og retningslinjer end dem, der findes i denne plan.

For supplerende læsning henvises til Naturstyrelsen Storstrøms hjemmeside.

Naturstyrelsen skal udarbejde et resumé af plejeplanen, som skal indgå i en kommunal/statslig Natura 2000-handleplan. Dette resumé er indsat som bilag 1.

Der er udarbejdet en såkaldt miljøvurdering ("SMV") af plejeplanen. Den er indsat som bilag 2.

Plejeplanen skal senest være gennemført med udgangen af år 2015.

Områdebeskrivelse

Natura 2000-område 169 omfatter en del af den såkaldte dobbeltkyst langs det sydvestlige Sjælland. Området er karakteriseret ved den lavvandede Avnø Fjord og flere kystlaguner som Dybsø Fjord og Karrebæk Fjord. Avnø Fjord afskærms mod Smålandsfarvandet af en langstrakt randmoræne, Knudshoved Odde, og de største kystlaguner ligger i læ bag øer med strandvolde eller fed, nemlig Svinø, Dybsø og Enø. Derved fremkommer den dobbelte kystlinje, som betyder, at området er rigt på såvel erosionskyster ud mod Smålandsfarvandet som områder med strømlæ, hvor der er dannet marint forland som strandvoldssystemer, vadeområder og strandenge.

Områdets samlede areal er på 18.958 ha, hvoraf ca. 2.500 ha er landareal.

For en uddybende beskrivelse af Natura 2000-området, herunder præsentation af udpegningsgrundlaget for området, henvises til [Natura 2000-planen](#). På Naturstyrelsens hjemmeside kan der også findes forklaring af begreber mv.

Indenfor området ejer Naturstyrelsen næsten 120 ha strandeng: ca 30 ha grå/grøn klit og klitlavning; ca 17 ha kalkoverdrev og knapt 20 ha surt overdrev. Strandengene karakteriseres ved at ca 70 ha er i naturtilstandsklassen god, mens andre 45 ha er i moderat naturtilstandsklasse. Små 4 ha strandeng er i naturtilstandsklassen ringe, hvilket kan skyldes manglende græsning og tilgroning. Grå/grøn klit og klitlavning er i naturtilstandsklassen god, mens naturtilstanden for kalkoverdrev er moderat og ringe og også de sure overdrev har naturtilstanden moderat, som tegn på et relativt lavt artsantal og forskellige stadier af tilgroning.

Tabel A Naturtyper og arter i plejeplanen

Naturtype/art	Nr.	Navn	Areal ejet af NST (ca. ha)
Lysåbne naturtyper	1330	Strandeng	69
			45
			4
			118
	2130	Grå/grøn klit	17
			17
	2190	Klitlavning	11
			11
	6210	Kalkoverdrev	17
			7
			24
	6230	Surt overdrev	19
			19
	Ialt		189
(Levesteder for) arter	A061	Troldand	Ikke vurderet
	A075	Havørn	
	A125	Blishøne	
	A132	Klyde	
	A193	Fjordterne	
	A195	Havterne	
	A338	Rødrygget tornskade	
	1166	Stor Vandsalamander	
	1188	Klokkefrø	
	1365	Spættet sæl	

Tabel A viser Naturstyrelsens arealer med naturtyper i området. Desuden vises de arter fra udpegningsgrundlaget, der forekommer (eller som potentielt vil kunne indfinde sig med den rette forvaltning) i Naturstyrelsens del af området.

Udtrykket "Ikke vurderet" vidner om, at der ikke findes nogen arealregistrering for arten.

Mål og plejetiltag

I dette afsnit beskrives Naturstyrelsens mål for lysåbne naturtyper og arter i denne planperiode. Der kan være flere mål for et givent areal med en naturtype, og det samme kan være tilfældet for en art.

Desuden præsenteres de typer af pleje/drift, som styrelsen forventer at anvende. På et givent areal kan der forekomme mere end én slags pleje/drift, ligesom der kan være fastlagt flere tiltag for en art.

Arealtallene i tabellerne udtrykker Naturstyrelsens bud på omfanget af de enkelte plejetiltag.

❖ Lysåbne naturtyper

Der foretages *løbende* pleje ved f.eks. græsning på 114 ha strandeng, 17 ha grå/grøn klit, 11 ha klitlavning og 24 ha kalkoverdrev. Der foretages slet på i alt 41 ha.

Der foretages *enkelstående* indgreb i form af bekæmpelse af invasive arter på ca. 1 ha.

Der vil ske en indsats med henblik på begrænsning af skadelig færdsel ved ynglesteder for ternarter.

Tabel B Mål for lysåbne naturtyper

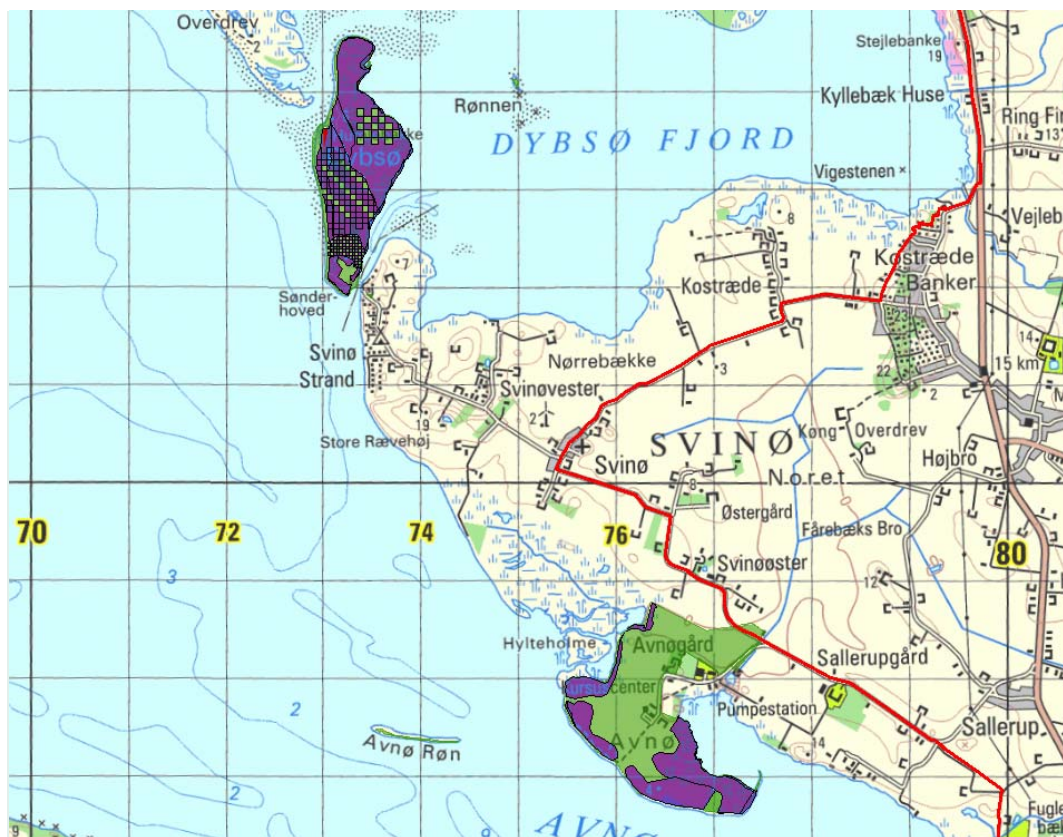
		Periodens mål	Ha (ca.)
1330	Strandeng	Naturlig dynamik	4
		Naturtypebevarende pleje	114
2130	Grå/grøn klit	Naturtypebevarende pleje	17
2190	Klitlavning	Naturtypebevarende pleje	11
6210	Kalkoverdrev	Naturtypebevarende pleje	24
6230	Surt overdrev	Naturtypebevarende pleje	19

Tabel C Pleje af hensyn til lysåbne naturtyper

		Plejetiltag	Eksisterende driftsplan mv. eller nyt	Ha (ca.)
1330	Strandeng	Andet areal uden drift	eksisterende	4
		Bekæmpelse af invasive arter	nyt	1
		Slæt - d.v.s. med fjernelse af det afslæde	eksisterende	12
		Græsning	eksisterende	114
2130	Grå/grøn klit	Græsning	eksisterende	17
2190	Klitlavning	Græsning	eksisterende	11
6210	Kalkoverdrev	Bekæmpelse af invasive arter	nyt	1
		Slæt - d.v.s. med fjernelse af det afslæde	eksisterende	10
		Græsning	eksisterende	24
6230	Surt overdrev	Slæt - d.v.s. med fjernelse af det afslæde	eksisterende	19
		Græsning	eksisterende	19

I tabel C er der en opdeling til to kategorier:

- "Eksisterende driftsplan mv.": Kategorien dækker over de tilfælde, hvor den pågældende drift/pleje allerede forekommer eller hvor det fremgår af eksisterende driftsplaner og lignende, at tiltaget skal gennemføres.
- "Nyt": Kategorien omfatter de tiltag, der først er blevet fastlagt med denne plejeplan.

Kort som viser Naturstyrelsens arealer med kortlagte, lysåbne naturtyper, der løbende plejes (lilla farve).

❖ Arter

Som hovedregel vil arterne på udpegningsgrundlaget have gavn af indsatsen for naturtyperne i området. I nogle tilfælde kan der være behov for en særlig artsindsats. Disse tiltag fremgår af tabel G. Bemærk dog, at tabel G *ikke* indeholder Naturstyrelsens *myndighedsmæssige* artsforvaltning via vildtreservater.

Specifikt af hensyn til ternearter gennemføres beskyttelse af ynglesteder mod forstyrrelser.

	Periodens mål
A036 Knopsvane	Sikring af artens levested
A038 Sangsvane	Sikring af artens levested
A039 Sædgås	Sikring af artens levested
A043 Grågås	Sikring af artens levested
A054 Spidsand	Sikring af artens levested
A056 Skeand	Sikring af artens levested
A061 Troidand	Sikring af artens levested
A075 Havørn	Sikring af artens levested
A125 Blishøne	Sikring af artens levested
A132 Klyde	Sikring af artens levested
A193 Fjordterne	Beskyttelse mod forstyrrelser Sikring af artens levested
A194 Havterne	Beskyttelse mod forstyrrelser Sikring af artens levested
A195 Dværgterne	Beskyttelse mod forstyrrelser Sikring af artens levested
A338 Rødrygget tornskade	Sikring af artens levested
1166 Stor vandsalamander	Sikring af artens levested
1188 Klokkefrø	Sikring af artens levested Sikring af artens spredningsmuligheder
1365 Spættet sæl	Beskyttelse mod forstyrrelser Sikring af artens levested

Tabel F Mål for arter

Tabel G Specifik artspleje

	Plejetiltag	Eksisterende driftsplan mv. eller nyt	Antal enheder
A036 Knopsvane	Ingen indsats i perioden aht. art alene		
A038 Sangsvane			
A039 Sædgås			
A043 Grågås			
A054 Spidsand			
A056 Skeand			
A061 Trolldand			
A075 Havørn			
A125 Blishøne			
A132 Klyde			
A193 Fjordterne		Anden begrænsning af færdsel	nyt
A194 Havterne	nyt		
A195 Dværgterne	nyt		
A338 Rødrygget tornskade	Ingen indsats i perioden aht. art alene		
1166 Stor vandsalamander	Etablering af vandhuller/søer	eksisterende	1 stk.
		nyt	1 stk.
1188 Klokkefrø	Etablering af vandhuller/søer	eksisterende	1 stk.
1365 Spættet sæl	Anden begrænsning af færdsel	eksisterende	

I tabel G er der en opdeling til to kategorier:

- "Eksisterende driftsplan mv.": Kategorien dækker over de tilfælde, hvor den pågældende drift/pleje allerede forekommer eller hvor det fremgår af eksisterende driftsplaner og lignende, at tiltaget skal gennemføres.
- "Nyt": Kategorien omfatter de tiltag, der først er blevet fastlagt med denne plejeplan.

Når der i tabel G står "Ingen indsats i perioden aht. art alene", betyder det, at Naturstyrelsen ikke planlægger yderligere indsats for denne art end den pleje, der er oplyst under naturtyperne, eller som følger af reservatbestemmelser.

Bilag

Bilag 1: Resumé af plejeplan for Naturstyrelsens arealer i Natura 2000-område N169 Havet og kysten mellem Karrebæk Fjord og Knudshoved Odde.

Indenfor området ejer Naturstyrelsen næsten 120 ha strandeng; ca 30 ha grå/grøn klit og klitlavning; ca 17 ha kalkoverdrev og knapt 20 ha surt overdrev. Strandengene karakteriseres ved at ca 70 ha er i naturtilstandsklassen god, mens andre 45 ha er i moderat naturtilstandsklasse. Små 4 ha strandeng er i naturtilstandsklassen ringe, hvilket kan skyldes manglende græsning og tilgroning. Grå/grøn klit og klitlavning er i naturtilstandsklassen god, mens naturtilstanden for kalkoverdrev er moderat og ringe og også de sure overdrev har naturtilstanden moderat, som tegn på et relativt lavt artsantal og forskellige stadier af tilgroning.

Tabel a Kortlagte naturtyper på Naturstyrelsens arealer i området

Naturtype	Nr.	Navn	Areal ejet af NST (ca. ha)
Lysåbne naturtyper	1330	Strandeng	118
	2130	Grå/grøn klit	17
	2190	Klitlavning	11
	6210	Kalkoverdrev	24
	6230	Surt overdrev	19
Ialt			189

Indsats for naturtyperne

I det følgende angives Naturstyrelsens planlagte indsats for *naturtyperne* på udpegningsgrundlaget. Indsatsen er beskrevet i tabel b. Der skelnes mellem "Eksisterende driftsplan mv." og "Nyt", da der allerede ifølge driftsplaner m.m. for styrelsens arealer skal ske en drift/pleje, der bidrager til at gennemføre plejeplanen.

Tabel b Planlagt indsats for lysåbne naturtyper

Plejetiltag	Eksisterende driftsplan mv. eller nyt	Ha (ca.)
Areal uden drift	eksisterende	4
		4
Bekæmpelse af invasive arter	nyt	1
		1
Slåning eller slæt	eksisterende	41
		41
Græsning	eksisterende	185
		185

Særlig indsats for arter

Plejen af områdets naturtyper vil samtidig tilgodese en række arter på udpegningsgrundlaget. Herudover planlægger Naturstyrelsen en særlig indsats for de arter, som fremgår af tabel e.

Tabel e Planlagt indsats for arter *udover* indsatsen for naturtyperne

	Plejetiltag	Eksisterende driftsplan mv. eller nyt
A193 Fjordterne	Begrænsning af skadelig færdsel	nyt
A194 Havterne	Begrænsning af skadelig færdsel	nyt
A195 Dværgterne	Begrænsning af skadelig færdsel	nyt
1166 Stor vandsalamander	Indsats for vandhuller/søer	eksisterende nyt
1188 Klokkefrø	Indsats for vandhuller/søer	eksisterende
1365 Spættet sæl	Begrænsning af skadelig færdsel	eksisterende

I tabel e er der en opdeling til to kategorier:

- "Eksisterende driftsplan mv.": Kategorien dækker over de tilfælde, hvor den pågældende drift/pleje allerede forekommer eller hvor det fremgår af eksisterende driftsplaner og lignende, at tiltaget skal gennemføres.
- "Nyt": Kategorien omfatter de tiltag, der først er blevet fastlagt med denne plejeplan.

Bilag 2: Miljøvurdering af Natura 2000-plejeplanen

Den enkelte plejeplan skal i henhold til lovbekendtgørelse nr. 936 af 24. september 2009 om miljøvurdering af planer og programmer have sin egen miljørapport. Rapporten skal indeholde de oplysninger, der følger af bilag 1 i loven.

Der er også udarbejdet en miljøvurdering af Natura 2000-planen, som ligger på Naturstyrelsens hjemmeside: [Miljørapport for Natura 2000-planen](#)

a) Planens indhold og hovedformål samt andre relevante planer

❖ Indhold

Det primære indhold i plejeplanen for Naturstyrelsens areal er en oversigt over planperiodens mål og plejetiltag for naturtyper og arter på Natura 2000-områdets udpegningsgrundlag.

❖ Formål

Plejeplanens formål er at udmønte Natura 2000-planen på Naturstyrelsens andel af Natura 2000-området. Indsatsen i 1. planperiode skal sikre eksisterende naturværdier på udpegningsgrundlaget og indlede en proces, der genopretter eventuel akut truet natur under hensyntagen til eventuelle modstridende naturinteresser.

❖ Relevante planer

Plejeplanen følger op på Natura 2000-planen for området. Udover at være omfattet af plejeplanen, er Naturstyrelsens arealer også underlagt andre interne retningslinjer for arealforvaltningen. I det omfang der måtte være modstrid mellem dem og plejeplanen, vil plejeplanen blive fulgt.

En stor del af Natura 2000-områdets landareal er fredet og i nogen grad omfattet af plejeplaner. Fredningen af Avnø er således ledsaget af en omfattende plejeplan for de statsejede arealer.

Driften af et konkret areal kan være bestemt af en indgået plejeaftale, fx en MVJ-ordning, af kortere eller længere varighed. I regi af lodsejerforeningen "Landbrugets naturplan for Køng Sogn", er der på Svinø udarbejdet individuelle naturplaner for et stort antal ejendomme.

Jagt og færdsel er reguleret på Dybsø Fjord af reservatbestemmelser.

b) Nuværende miljøstatus og nul-alternativet

Områdets nuværende miljøstatus er gennemgået i Natura 2000-planen for det aktuelle område, hvorfor der henvises til denne.

Hvis ikke plejeplanen for 1. planperiode iværksættes, er der risiko for tilgroning i dele af følgende naturtyper: strandeng, grå/grøn klit, klitlavning, kalkoverdrev og surt overdrev. Tilgroning udgør også en trussel for ynglefugle som terner og vadefugle. Der vil være fare for at invasive arter som rynket rose, arter af fyr og fx canadisk gyldenris breder sig og fortrænger dele af naturtyperne.

c) Miljøforhold i områder, der kan blive væsentligt berørt af plejeplanen

Den planlagte drift og pleje med bl.a. bekæmpelse af invasive plantearter vil ændre udbredelsen af arter i mindre områder samt udbredelse og tilstand af forskellige naturtyper.

d) Eksisterende miljøproblemer

Der er en række trusler mod naturtyper og arter på områdets udpegningsgrundlag, herunder tilgroning og fremvækst af invasive arter. Truslerne er systematisk beskrevet i Natura 2000-planen for området, hvorfor der henvises til denne.

e) Relevante internationale miljøbeskyttelsesmål

Plejeplanen er en udmøntning af EU's habitat- og fuglebeskyttelsesdirektiver implementeret i dansk lov via miljømålsloven og skovloven. Plejeplanen vil sikre, at areal og tilstand af naturtyper på udpegningsgrundlaget, samt levesteder for arter på udpegningsgrundlaget, ikke går tilbage eller forringes. Samtidig vil der ske en særlig indsats for truede naturtyper og arter.

I henhold til EU's vandrammedirektiv er det overordnede mål at naturlige vandforekomster opnår "god tilstand". Direktivet er implementeret via miljømålsloven og skal realiseres med vandplanerne. Arbejdsdelingen mellem vandplanerne og Natura 2000-planerne (og dermed plejeplanerne) er således, at vandplanlægningen tager sig af vandkvalitet i vandløb, større søer, kystvande og fjorde, mens Natura 2000-planlægningen tager sig af småsøer og hydrologien på naturarealer som f.eks. rigkær og andre engarealer.

Natura 2000-direktiverne er blandt EU's bidrag til gennemførelsen af en række internationale biodiversitetskonventioner som f.eks. Ramsar-konventionen, Bern-konventionen og Bonn-konventionen, samt delmål 11 og 12 blandt de 20 delmål som blev vedtaget ved partsmødet i FN's biodiversitetskonvention i Nagoya i 2010 (Aichi-målene). Delmål 11 og 12 omhandler netop beskyttelse af naturområder og arter.

f) Planens indvirkning på miljøet

Planens indvirkning på	Påvirkes	Ingen væsentlig påvirkning	Redegørelse for indvirkning
Biologisk mangfoldighed	X		Den biologiske mangfoldighed knyttet til naturtyper på udpegningsgrundlaget sikres og øges via en fortsat pleje af naturtyperne og målrettet bekæmpelse af invasive arter. Den planlagte drift og pleje fastholder og/eller genopretter naturtyperne på udpegningsgrundlaget med deres karakteristiske arter. Genopretningen af naturtyperne vil typisk ske på bekostning af mere artsfattige og "trivielle" naturtyper.
Befolkningen	X		Mulighederne for rekreative oplevelser i tilknytning til området sikres eller forbedres via et forbedret naturgrundlag. Planen vil dog indebære visse lokale adgangsbegrænsninger af hensyn til ternearter.
Menneskers sundhed		X	
Fauna og flora	X		Den allerede gennemførte indsats med gravning af vandhuller på Naturstyrelsens arealer forventes at kunne medvirke til større bestandstal for områdets paddearter.

Jordbund	X
Vand	X
Luft	X
Klimatiske faktorer	X
Materielle goder	X
Landskab	X
Kulturarv, herunder kirker	X
Arkitektonisk arv	X
Arkæologisk arv	X

g) Foranstaltninger der modsvarer negativ indvirkning på miljøet

Plejeplanen forventes ikke at få negative konsekvenser for miljøet, men vil derimod sikre og forbedre områdets naturgrundlag, med fokus på arter og naturtyper på udpegningsgrundlaget. Der vurderes derfor ikke at være behov for foranstaltninger der modsvarer negativ indvirkning på miljøet.

h) Grundlag for prioriteringer og valg

Natura 2000-planen udgør grundlaget for plejeplanens prioriteringer og valg. I de tilfælde hvor der har været forudset en modstrid mellem hensyn til forskellige arter og/eller naturtyper på områdets udpegningsgrundlag, har Natura 2000-planen allerede foretaget denne prioritering.

i) Overvågning

Natura 2000-indsatsen bliver løbende overvåget i forhold til udpegningsgrundlag og naturværdier via NOVANA overvågningsprogrammet. Desuden afreporterer Danmark den nationale indsats vedrørende habitat- og fuglebeskyttelsesdirektiverne til EU-kommissionen hvert 6. år.

j) Ikke-teknisk resume

I medfør af lovbekendtgørelse nr. 936 af 24. september 2009 er der foretaget en miljøvurdering af plejeplanen for Naturstyrelsens arealer i N169 *Havet og kysten mellem Karrebæk Fjord og Knudshoved Odde*. Plejeplanens formål er at udmønte Natura 2000-planen for de pågældende arealer ved at sikre eller forbedre tilstand og bevaringsprognose for de arter og naturtyper, området er udpeget for at beskytte. Hvis ikke plejeplanen iværksættes, er der en risiko for tilgroning af habitatnaturtyper og forværring af forholdene for en række ynglefugle.

Miljøministeriet
Naturstyrelsen

Haraldsgade 53
DK-2100 København Ø
Tlf.: (+45) 72 54 30 00

www.nst.dk